

arkivrapport

Önsta 2:8 & del av 2:4, samt del av Husby-Rekarne 3:75, Husby-Rekarne socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län. Arkeologisk utredning.

Lars Norberg

Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har 2018-04-05 utfört en arkeologisk utredning inom Önsta 2:8 och del av 2:4 samt del av Husby-Rekarne 3:75. Utredningen utfördes eftersom Eskilstuna kommun avser att upprätta en detaljplan över berörda markområden. Utredningsområdet var beläget i Skogstorp, strax söder om Eskilstuna.

Naturmiljön kännetecknas av ett kuperat och skogsbevuxet markområde beläget cirka 30-40 meter över havet. Stora delar upptas av en förskola med tillhörande aktivitetsytor. Enligt Häradskartan var området i huvudsak skogsbevuxet runt sekelskiftet 1900. Utöver det fanns några mindre torp och backstugor strax utanför utredningsområdet. I norr finns sedan tidigare fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230), vilken gränsar till det berörda området. Den aktuella fornlämningen utgörs av bebyggelselämningar i form av två husgrunder efter gården Vreta.

Vid inventeringen identifierades inga boplatslägen eller spår av historisk bebyggelse, vilka krävde insatser i form av sökschaktning (etapp 2). Momentet kom därför att utgå. Vidare avgränsades fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230) till sin omfattning. Utöver detta påträffades ett objekt i form av en färdväg (objekt 1). Objektet bedömdes som *övrig kulturhistorisk lämning*.

Inledning

I enlighet med länsstyrelsens beslut (1st dnr 431-7543-2018) har Sörmlands Arkeologi AB utfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Önsta 2:8 och del av 2:4 samt del av Husby-Rekarne 3:75, Husby-Rekarne socken, Eskilstuna kommun i Södermanlands län (bilaga 1, 2 & 3). Fältarbetet genomfördes 2019-04-05.

Den arkeologiska utredningen utfördes eftersom Eskilstuna kommun avser att upprätta en detaljplan över berörda markområden. Länsstyrelsen har bedömt att det krävs en arkeologisk utredning för att klargöra fornlämningsbilden inom området samt avgränsa fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230) och eventuella nyfunna fornlämningar. Utredningsområdet var drygt två hektar stort.

Enligt historiskt kartmaterial har området utgjort utmark under Husby by och från och med 1800-talets början finns ett par bebyggelseenheter i form av torp och backstugor noterade strax utanför och sydväst om det aktuella utredningsområdet (LMM Akt nr 04-HUR-54 & 04-hur-87). Husby by var belägen cirka en halv kilometer sydväst om det aktuella utredningsområdet (L1982:5323/ Husby-Rekarne 232). Torpen och backstugorna kan följas fram till Häradskartans upprättande kring sekelskiftet 1900 (RAK Akt nr J112-74-17).



I den ekonomiska kartan från 1950-talet märks den tilltagande utbyggnaden av det villaområde som dominerar närområdet idag (RAK Akt nr J133-10g5h58). Strax norr om utredningsområdet ligger fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230). Fornlämningen, som består av bebyggelselämningar efter Vreta, förundersöktes år 2018 (Husby-Vreta). Det kunde då konstateras att det på platsen fanns två husgrunder varav den ena tolkades som resterna av en smedja daterad till 1500-talet. Den andra husgrunden har troligen utgjort någon form av jordkällare (Norberg 2018).

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Lars Norberg. I fält deltog även Ingeborg Svensson. Båda är verkamma som arkeologer vid Sörmlands Arkeologi AB.

Syfte & målsättning

Syftet med utredningen var att klargöra och avgränsa eventuella förekomster av fornlämningar och möjliga fornlämningar, samt att avgränsa fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230) Resultatet från utredningen ska fungera som ett underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet samt utgöra ett underlag för den fortsatta byggnationen.

Genomförande

I syfte att skapa ett underlag inför fältarbetet genomgicks befintliga kart- och arkivstudier (Ulfhielm & Dickson 2015, Götzlinger 2016). Därtill har ytterligare historiskt kartmaterial översiktligt studerats då de tidigare genomförde studierna inte omfattar det berörda området i detalj (Lantmäteriets digitala kartarkiv). Därutöver har information inhämtats från FMIS och tidigare genomförda utredningar och undersökningar i närområdet (Norberg 2016 & Norberg 2018).

Därefter utfördes en inventering i fält, vars syfte var att klargöra eventuella förekomster av fornlämningar, möjliga fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar etc. Vid inventeringen identifierades inga objekt i form av boplatzlagen, eller spår av historisk bebyggelse som krävde insatser i form av sökschaktning (etapp 2). Momenter sökschaktning kom därför att utgå (muntl. medd. 1st 2019-04-08). Vidare avgränsades de södra delarna av fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230) topografiskt. Utbredningen för fornlämningen avgränsas i söder och sydväst av en tilltagande storblockig terräng belägen på krönet av en naturlig ändmorän. Inga lämningar eller lämpliga bebyggelselägen kunde heller identifieras söder om den öst-västliga ändmoränen inom de angränsande fastigheterna (se foton bilaga 4) .

Objekt och topografiska element dokumenterades med RTK-GPS och beskrevs i text. Vidare upprättades översiktliga områdesbeskrivningar i text och ett representativt urval av objekt och miljöer fotodokumenterades med digitalkamera (bilaga 4).

Resultat

Resultattabell

Objekt nr	Lämningstyp	Schakt	Status	Åtgärdsförslag
1	Färdväg	-	Övrig kulturhistorisk lämning	Frivillig åtgärd

Utredningsområdet var uppdelat i två separata delområden. Den västra delen, benämnd delområde 1, utgjordes av ett knappt 270 x 30 meter stort kuperat och skogsbevuxet markområde. Ytan var belägen mellan befintliga villatomter i sydsydost och före detta åkermark i nordnordväst. Delområde två, i öster, utgjordes av ett drygt 200 x 140 meter stort område där markytan upptas av en förskola med tillhörande aktivitetsytor (bilaga 3). Området är sedan tidigare till stora delar markplanerat och urschaktat, men i norr och väster återstår remsor av ursprunglig topografi i form av kuperad och blockig skogsterräng.

Utredningsområdet gränsar i norr mot fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230). Fornlämningen består av bland annat bebyggelselämningar i form av två husgrunder omgivna av ett stenröjt område beläget i norrslutt-

ning. Det stenröjda området övergår i söder i storblockig terräng, vilken i sin tur gränsar mot den närmast belägna villatomten (bilaga 3 & 4). Inom den angränsande delen av utredningsområdet syntes inga spår av ytterligare bebyggelselämningar eller likande. Villatomten är utfylld och markplanerad sedan tidigare. Härigenom bedömdes fornlämning L1982:5347 (Husby-Rekarne 230) som tydligt avgränsad i sin befintliga geometri. Ca 50 meter öster om fornlämning L1982:5347 dokumenterades en nord-sydligt orienterad färdväg i form av en vägbank. Färdvägen, som närmast kan beskrivas som en stenförstärkt stig eller promenadväg, kunde ej identifieras i det historiska kartmaterialet.

Objektsbeskrivning

Objekt 1. Färdväg. Stensatt vägbank, ca 28 m l (N-S), ca 1-2 m br och 0,3-0,4 m h. Övertorvad och ställvis beväxt med sly. Övrig kulturhistorisk lämning.

Bilagor

Bilaga 1. Utdrag ur Sverigekartan med utredningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000.

Bilaga 2. Utdrag ur Terrängkartan med utredningens belägenhet markerad. Skala 1:50 000.

Bilaga 3. Utdrag ur Fastighetskartan med uttag från FMIS (180414) och utredningsområdet markerat. Skala 1:3000.

Bilaga 4. Fotodokumentation

Referenser

Götzlinger, Anna. 2016. *Husby-Vreta 1:1, Skogstorp – markanvändningshistoria*. Eskilstuna stadsmuseum.

Norberg, Lars. 2016. *Husby-Vreta*. Husby-Vreta 1:1 mfl, Husby-Rekarne socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län. Arkeologisk utredning. *Sörmlands Arkeologi AB, Rapport 2016:14*. Nyköping.

Norberg, Lars. 2018. *Vreta*. Fornlämningarna Husby-Rekarne 124:1 & 230, Husby-Vreta 1:75, Husby-Rekarne socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län. Arkeologisk förundersökning. *Sörmlands Arkeologi AB, Rapport 2018:15*. Nyköping.

Ulfskiöld, Anna & Dicksson, Ida. 2015. *Eskilstunaån. Vattenanknutna kulturmiljöer*. Arkeologisk utredning. Eskilstuna kommun, Södermanlands län. *Almunga AB Rapport 2015:2*. Stockholm.

Arkiv

Lantmäterimyndighetens arkiv (LMM), Arkivsök.

Akt nr 04-HUR-54. Storsifte. År 1808-06-14.

Akt nr 04-hur-87. Laga skifte, ägoutbyte. År 1834-12-23.

Rikets allmänna kartverk (RAK)

Akt nr J112-74-17. Häradskartan, Eskilstuna, upprättad åren 1897-1901.

Akt nr J133-10g5h58. Ekonomiska kartan, Husby-rekarne, upprättad år 1958.

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 1909

Länsstyrelsens dnr: 431-7543-2018

Tid för undersökningen: 2019-04-05

Personal: Lars Norberg & Ingeborg Svensson

Belägenhet: N (X) 6576652,602 E (Y) 583671,657

Koordinatsystem: SWEREF 99TM

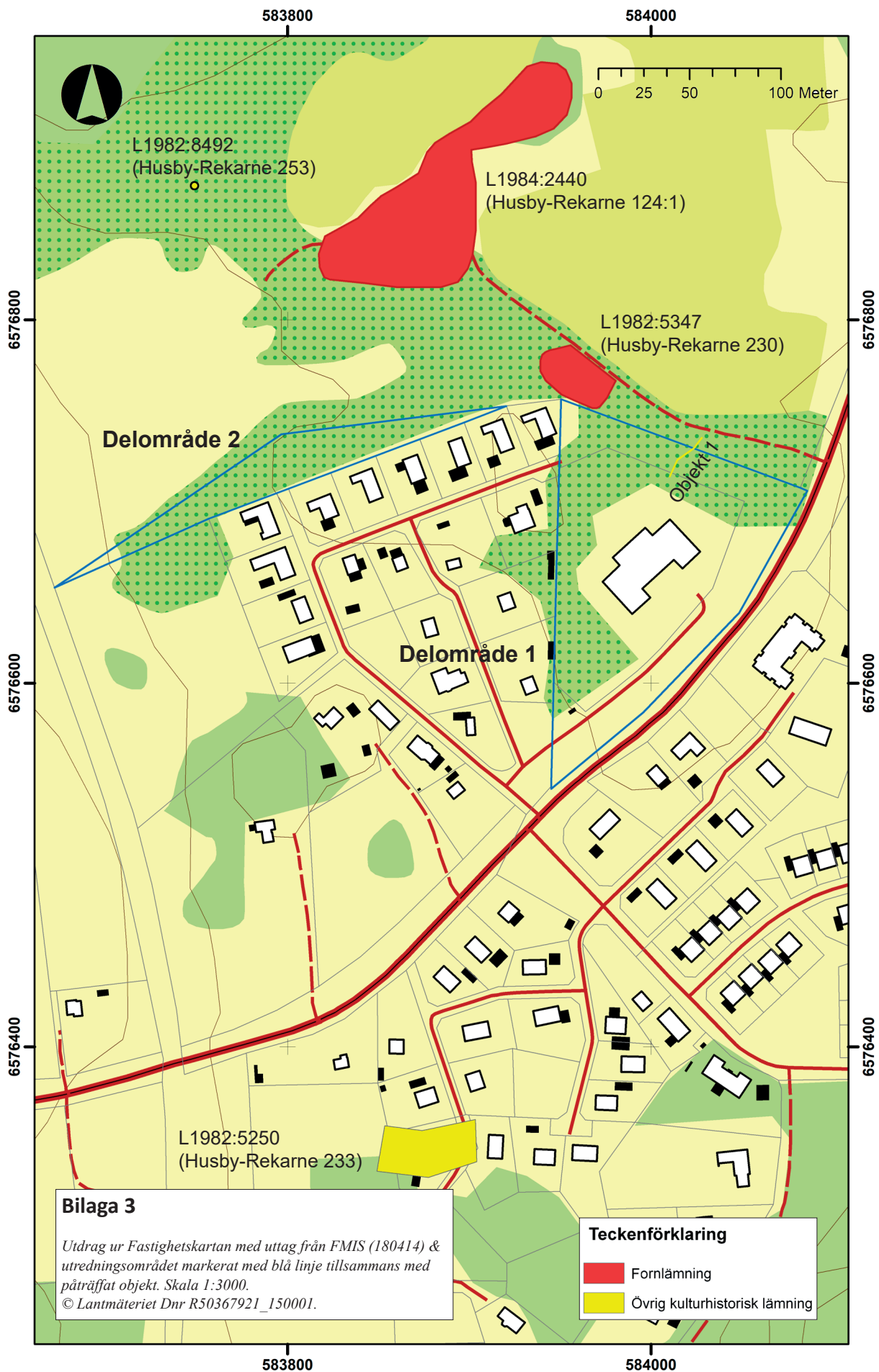
Höjdsystem: RH 2000

Utredningsområde: ca 20 500 m²

Inga fynd tillvaratogs i samband med åtgärden. Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.







Bilaga 4. Fotodokumentation

*Översikt över delområde 1 (skogsområdet)
fotograferat mot sydost. Foto: Lars Norberg
2019, Sörmlands Arkeologi AB.*



*Del av delområde 1 med promenadstig. Foto
mot sydväst: Lars Norberg 2019, Sörmlands
Arkeologi AB.*

*Storblockig terräng gränsande mot villaom-
rådet, delområde 1. Foto mot sydsydväst:
Lars Norberg 2019, Sörmlands Arkeologi AB.*





Till vänster i bild anas norrslutningen och belägenheten för L1982:5347 (Husby-Rekarne 230). Till höger befintlig villatomt med natursten i fastighetsgränsen (delområde 2). Foto mot östsydost: Lars Norberg 2019, Sörmlands Arkeologi AB.



Till vänster i bild anas norrslutningen och belägenheten för L1982:5347 (Husby-Rekarne 230). Till höger befintlig förskoletomt (delområde 2). Foto mot östsydost: Lars Norberg 2019, Sörmlands Arkeologi AB.



Objekt 1, en färdväg. Foto mot norr: Lars Norberg 2019, Sörmlands Arkeologi AB.